

SÄTERS KOMMUN

program SÄTERDALEN

2018-12-21

Program Säterdalen
2018-12-21

Rapporten har utarbetats av Sweco Architects Falun.
Beställare är Säter kommun.

INNEHÅLL

INLEDNING OCH BAKGRUND	
Säterdalen idag	4
Utvecklingsarbete	
Vision	
Prioriterade målgrupper	
Övergripande mål	
Besöksanledningar	
ÖVERGRIPANDE	
Säterdalen	7
Funktioner och aktiviteter	8
Vägar, stigar, stråk och entréer	9
Naturvärden	10
GESTALTNINGSPRINCIPER	
Entréer	14
Möbler	16
Belysning	18
FÖRDJUPNING DELOMRÅDEN	
Dalen möter staden	22
Nedre parkeringen, Dalslätten och Spikholmen	24
Gamla Teatern	26
Skjutarkröken och Fäboden	28

INDLEDNING OCH BAKGRUND

Säterdalen idag

Säterdalen med sitt ravinsystem som sträcker sig en halvmil mellan Sätters stad och Dalälven är unik för Sverige med sina spännande naturmiljöer. En så kallad levande ravin med mycket speciell flora och fauna. Sedan år 2001 är delar av ravinen naturreservat med en 7,4 km lång vandringsled. Säterdalen erbjuder även folkparksarrangemang, lekmiljöer och en fåbod. Blomstringstiden som besöksmål har under de senaste årtiondena klingat av. Men trots det och små resurser är Säterdalen idag det besöksmål i Sätters kommun som lockar flest besökare.

Säterdalen som besöksmål är en unik tillgång för Sätters kommun med stor potential för fortsatt utveckling. Ambitionen är att öka attraktiviteten ytterligare för att behålla och stärka positionen som ett tydligt besöksmål.

Utvecklingsarbete

Säterdalens utvecklingsarbete utgår från, av kommunfullmäktige (2017-01-26), antagen ”Strategi för utveckling av Säterdalen”. Strategin utgör grunden för det långsiktiga och strategiska utvecklingsarbete som pågår. Här beskrivs de prioriterade besöksanledningarna som ska vidareutvecklas (Naturmiljön, Lekplats i naturmiljö, Fäboden, Parken samt Folkparken) och nödvändiga stödfunktioner (Kommunikation, Destinations- och produktutveckling, Koordinering samt Tillgänglighet, infrastruktur & transporter). Strategin omsätts årligen i utvecklingsplaner som antas av kommunfullmäktige. Där sker prioriteringar av aktiviteter, inom ramen för strategins besöksanledningar och stödfunktioner, vilket avgör utvecklingstakten.

Besöksanledningarna avses kompletteras med fördjupningar kring hur de ska vidareutvecklas. Kommunfullmäktige antog redan 2015-03-24 en konceptualisering av fåbodens verksamhet, Säterdalens fåbod– ”där dåtid blir framtid”. 20171130 antog kommunfullmäktige en plan, Leken i Säterdalen, för hur utvecklingen av leken ska utvecklas. Program Säterdalen avser utgöra övergripande plan för besöksanledningarna Naturmiljön och Parken.

Förverkligande av visionen uppnås genom samsyn, samarbete och aktivt delägarskap mellan såväl ideella, offentliga och privata aktörer kring ett gemensamt utvecklingsarbete av Säterdalen.

- Andra framgångsfaktorer som är av vikt enligt strategin är:
- Fokus på barn och natur
 - Aktivt arbete kring tillgänglighet
 - Att folkparken fortsätter utvecklas
 - Förutsättningar för företagsamhet/entreprenörskap
 - Lekplats i naturmiljön som i sig själv fungerar som reseanledning
 - Förmåga att nyttja ravinlanskapet och den spännande naturmiljön är Säterdalens unika erbjudande
 - Det unika erbjudandet kompletteras med lekplats i naturmiljön
 - Långsiktighet, uthållighet och hållbarhet

- Konkreta åtgärder för att skapa engagemang & upp märksamhet
- Tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan alla involverade i utvecklingsarbetet
- Bred förankring bland näringens aktörer och intressenter samt även hos befolkningen
- Samverkan och samarbete med regionala aktörer
- Kommunen ska ha en förutsättningsskapande roll och möjliggöra för entreprenörer och föreningar att bedriva professionell verksamhet i Säterdalen
- Att Säterdalen även i framtiden är öppen för alla

Prioriterade målgrupper

- Barnfamiljer
- Naturintresserade

Övergripande mål

- Säterdalen återtar sin position som ett av regionens främsta besöksmål
- Skapa en lekplats i naturmiljön som i sig själv fungerar som reseanledning
- Säterdalen ska erbjuda fler konkurrenskraftiga produkter/tjänster
- Ökad turistekonomisk omsättning
- Ökat antal sysselsatta
- Ökat antal besökare
- Ökat företagande & etableringar
- Ökad attraktionskraft för regionen
- Ökad livskvalité för kommuninvånare & befolkningsutveckling

Besöksanledningar

Fem besöksanledningar har prioriterats för att uppnå visionen. Besöksanledningarna som ska vidareutvecklas samt respektive målbild är:

NATURMILJÖN

Säterdalens unika naturmiljö är välkänt & en självklar besöksanledning. Naturturismentreprenörer har upptäckt Säterdalen och utbudet av upplevelser är stort. Säterbon nyttjar naturmiljön för motion, friluftsliv och rekreation.

LEKPLATS I NATURMILJÖ

Säterdalen erbjuder ett äventyr i unik naturmiljö med Ljusterån som en röd tråd. Såväl de yngsta som de lite äldre barnen utmanas fysiskt och inspireras till lärande.

FÄBODEN –BARNENS FÄBOD

En del av ”Barnens dal”. Säterdalens fåbod syftar till ”att väcka nyfikenhet kring svensk kultur & historia, samt agera mötesplats mellan dåtid och framtid.” Fäbodens verksamhet med aktivitetsutbud, servering & djurhållning är variationsrik & attraktiv. Den drivs utifrån ett långsiktigt samarbete med entreprenör/er.

PARKEN

Säterdalen erbjuder möjligheter att motionera, utöva rekreation, leka och umgås året runt med högsäsong maj-augusti. I Säterdalen finns fantastiska picknickmiljöer som ett komplement till befintligt utbud. Dessa är planerade med hänsyn till besökarnas olika behov. Säterbon är stolt över Säterdalen som är deras park.

FOLKPARKEN ”KULTUR & MUSIKEVENEMANG”

Evenemangsturismen utvecklas och breddas genom att besökarna erbjuds ett varierat utbud av attraktiva evenemang som genomförs på funktionella scener. Både återkommande och av engångskaraktär. Evenemang för familjer är en naturlig del av ”Barnens dal”. Dalen lockar många olika arrangörer från såväl näringsliv som föreningar. Det är enkelt att genomföra evenemang och sakkunnig handledning erbjuds, vilket bidrar till att en mångfald av mötesplatser skapas.

SÄTERS KOMMUN

Strategi för utveckling av Säterdalen

Antagen av kommunfullmäktige 2017-01-26

Postadress: Box 300, 783 27 Säter | Besöksadress: Rådhuset, Säter
Tfn: 0225 – 55 000 | E - post: kommun@sater.se | Hemsida: www.sater.se

ÖVERGRIPANDE

Illustrationsplan - framtidsvision över den del av Säterdalen som omfattas av kommunens utvecklingsarbete

ÖVERGRIPANDE Säterdalen

Framtidens Säterdalen – ett stort och varierande område präglat av liv, lek och rörelse, nyfikenhet och möten, naturupplevelser och avkoppling. Vi vill skapa tydliga entréplatser som välkomnar och orienterar besökare till Säterdalens alla delar. Säterdalens utvecklas för en mängd aktiviteter av skiftande slag och med olika tempo. Olika områden har olika karaktärer och här är det lätt att hitta en plats eller aktivitet som passar alla. Säterdalen utgår från befintliga värden och aktiviteter för att öka möjligheten till både lek, rörelse, rekreation, upplevelse och samvaro. Säterdalen ger mer för fler!

Säterdalen är i framtiden ett unikt rekreationsområde

- som bevarar och utvecklar sina tillgångar.
- som har en övergripande disposition innehållande olika områden med tydlig karaktär.
- om stödjer utvecklandet av naturpedagogik och levande skolmiljö.
- som belyser och bevarar ovanliga, intressanta och på olika sätt värdefulla biotoper.
- med tydliga och intressant gestaltade entréer och informationslägen.
- där belysning, möbler och andra byggda element utformats utifrån ett övergripande och tydligt gestaltungs-koncept.
- med tydliga stråk, stigar, leder, trappor för alla slags ben.
- med trygga och tydliga direktiv för parkering, varu-transporter och tillståndstrafik.
- som klarar stora evenemang.
- som erbjuder en attraktiv miljö för besökare med funktionsvariation.

På sidan till vänster visas en översiktlig illustrationsplan för framtiden Säterdal. Längre fram i rapporten finns fördjupningar för de olika delområdena.

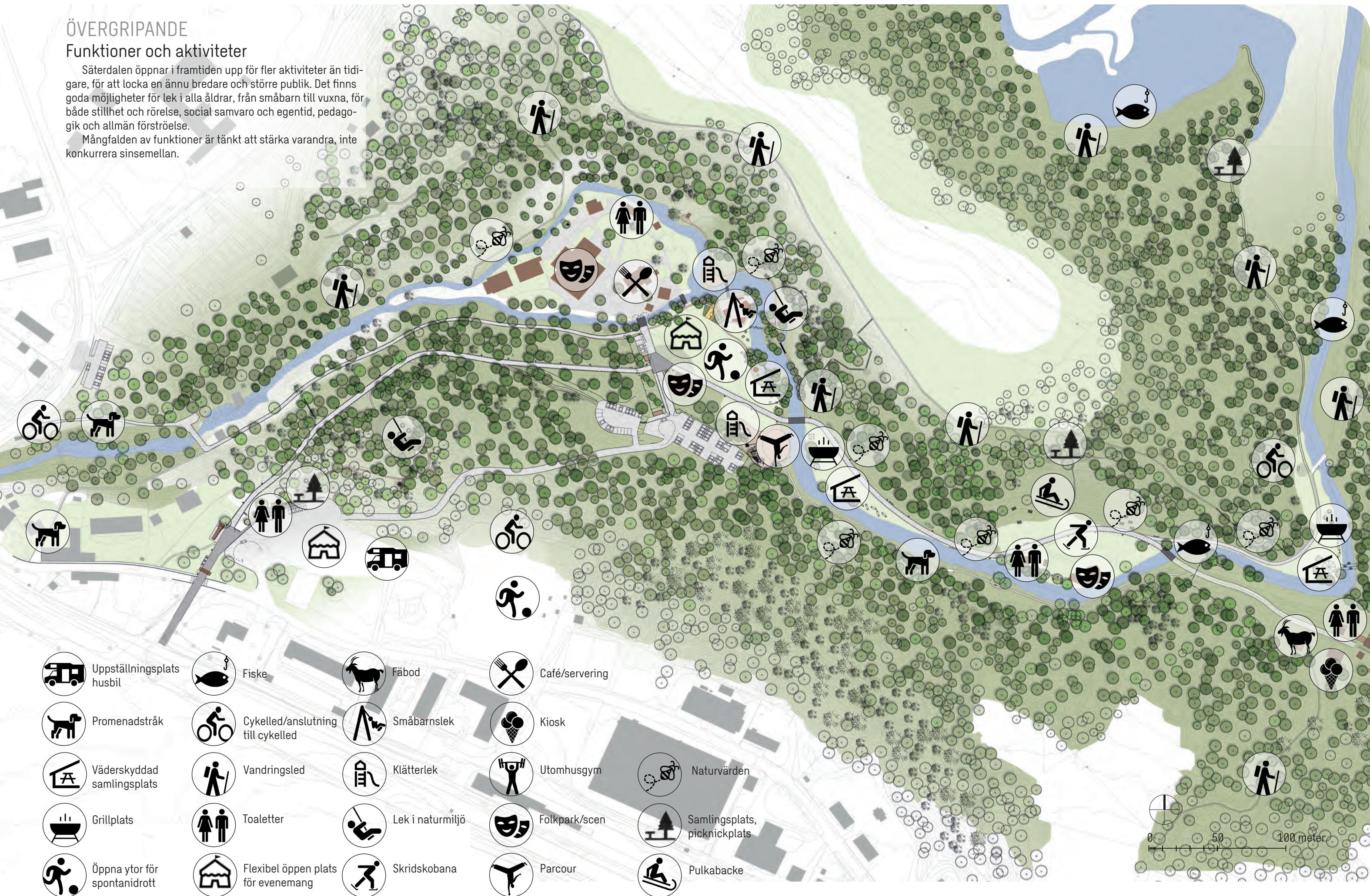

ÖVERGRIPANDE

Funktioner och aktiviteter

Säterdalen öppnar i framtiden upp för fler aktiviteter än tidigare, för att locka en ännu bredare och större publik. Det finns goda möjligheter för lek i alla åldrar, från småbarn till vuxna, för både stillhet och rörelse, social samvaro och egentid, pedagogik och allmän förströelse.

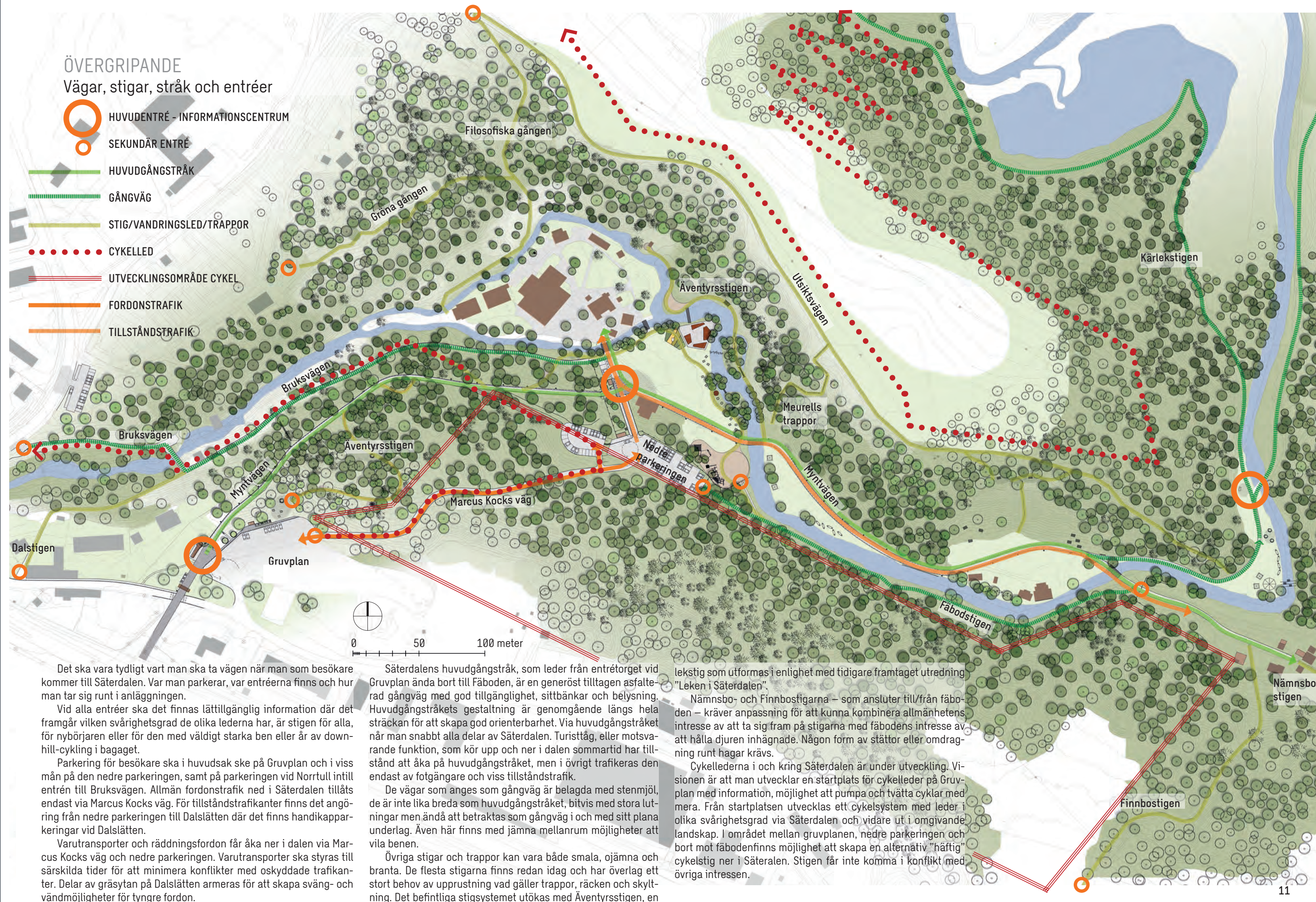
Mångfalden av funktioner är tänkt att stärka varandra, inte konkurrera sinsemellan.

ÖVERGRIPANDE

Vägar, stigar, stråk och entréer

- HUVUDENTRÉ - INFORMATIONSCENTRUM
- SEKUNDÄR ENTRÉ
- HUVUDGÅNGSTRÅK
- GÅNGVÄG
- STIG/VANDRINGSLED/TRÄPPOR
- CYKELLED
- UTVECKLINGSOMRÅDE CYKEL
- FORDONSTRAFIK
- TILLSTÅNDSTRAFIK

Det ska vara tydligt vart man ska ta vägen när man som besökare kommer till Säterdalen. Var man parkerar, var entréerna finns och hur man tar sig runt i anläggningen.

Vid alla entréer ska det finnas lättillgänglig information där det framgår vilken svårighetsgrad de olika lederna har, är stigen för alla, för nybörjaren eller för den med väldigt starka ben eller är av downhill-cykling i bagaget.

Parkering för besökare ska i huvudsak ske på Gruvplan och i viss mån på den nedre parkeringen, samt på parkeringen vid Norrtull intill entrén till Bruksvägen. Allmän fordonstrafik ned i Säterdalen tillåts endast via Marcus Kocks väg. För tillståndstrafikanter finns det anslutning från nedre parkeringen till Dalslätten där det finns handikapparkeringar vid Dalslätten.

Varutransporter och räddningsfordon får åka ner i dalen via Marcus Kocks väg och nedre parkeringen. Varutransporter ska styras till särskilda tider för att minimera konflikter med oskyddade trafikanter. Delar av gräsyten på Dalslätten armeras för att skapa sväng- och vändmöjligheter för tyngre fordon.

Säterdalens huvudgångstråk, som leder från entrétorget vid Gruvplan ända bort till Fäboden, är en generöst tilltagen asfalterad gångväg med god tillgänglighet, sittbänkar och belysning. Huvudgångstråkets gestaltning är genomgående längs hela sträckan för att skapa god orienterbarhet. Via huvudgångstråket når man snabbt alla delar av Säterdalen. Turisttåg, eller motsvarande funktion, som kör upp och ner i dalen sommartid har tillstånd att åka på huvudgångstråket, men i övrigt trafikeras den endast av fotgängare och viss tillståndstrafik.

De vägar som anges som gångväg är belagda med stenmjöl, de är inte lika breda som huvudgångstråket, bitvis med stora lutningar men ändå att betraktas som gångväg i och med sitt plana underlag. Även här finns med jämna mellanrum möjligheter att vila benen.

Övriga stigar och trappor kan vara både smala, ojämna och branta. De flesta stigarna finns redan idag och har överlag ett stort behov av upprustning vad gäller trappor, räcken och skyltning. Det befintliga stigsystemet utökas med Äventyrsstigen, en

lekstiga som utformas i enlighet med tidigare framtaget utredning "Leken i Säterdalen".

Nämnsbo- och Finnbo-stigarna – som ansluter till/från fäboden – kräver anpassning för att kunna kombinera allmänhetens intresse av att ta sig fram på stigarna med fäbodens intresse av att hålla djuren inhägnade. Någon form av stöttor eller omdragning runt hagar krävs.

Cykellederna i och kring Säterdalen är under utveckling. Visionen är att man utvecklar en startplats för cykelleder på Gruvplan med information, möjlighet att pumpa och tvätta cyklar med mera. Från startplatsen utvecklas ett cykelsystem med leder i olika svårighetsgrad via Säterdalen och vidare ut i omgivande landskap. I området mellan gruvplanen, nedre parkeringen och bort mot fäboden finns möjlighet att skapa en alternativ "häftig" cykelstig ner i Säterdalen. Stigen får inte komma i konflikt med övriga intressen.

ÖVERGRIPANDE Naturvärden

FRODIG KARAKTÄR - STRUTBRÄKEN

SKAPA/BIBEHÅLLA BRYNZON ZON AV LUND-
VÄXTER, ÄNG, SMÅBUSK, OCH ÖRTER

BESTÅND AV ÄKTA VALLÖRT

BESTÅND AV ALM OCH NÄSSELKLOCKA

UPPTRAMPAD SOLBELYST SLÄNT, RÖJNING
AV SLY FÖR ATT GYNNA SANDDRABA OCH
HASSELSNOK

GALLRING AV BARRTRÄD HAR GENOMFÖRTS

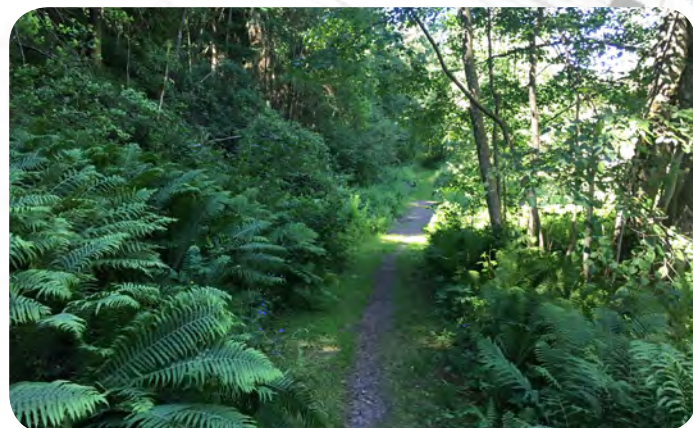
0 50 100 meter

STRUTBRÄKEN

ALM

NÄSSELKLOCKA

ÄKTA VALLÖRT

Säterdalen geografiska utbredning angränsar till det större sammanhanget; Naturreservatet Säterdalen. Säterdalen, som varit naturreservat sedan 2001, är ett av landets främsta exempel på levande ravinlandskap. På ravinens sidor växer en djungelliknande, frodig lövskog med höga biologiska värden och en stor artrikedom.

Syftet med naturreservatet är att bevara och vårda dessa värdefulla naturmiljöer samt att tillgodose området för friluftsliv. I området strax utanför finns också höga värden med specifika lokaler för ovanliga arter av både växter, insekter och djur men också områden där man med insatser och skötsel kan återfå förekomster av för breddgraden ovanliga arter.

Ett av Vision Säterdalens syften är att få besökare att se vad mer Säterdalen har att erbjuda än lek, folkpark och fäbod, att bredda synfältet och att locka besökare att ta sig djupare in i Säterdalen och vidare mot naturreservaten, naturmiljön, kulturhistorian och vandringslederna. Ett sätt att uppnå det, förutom tydlig skyltning och genomtänkt gestaltning av anslutande stråk, är att lyfta upp och tydliggöra de naturvärden som finns i folkparksdelen redan innan man når fram till naturreservatet.

Säterdalen är på alla sätt också en unik miljö för naturpedagogik för barn och ungdomar i alla åldrar. Här finns möjligheter att få in skolämnen som samhällskunskap, historia, naturvetenskap, skapande, hemkunskap och idrott.

I dialogen med föreningar som på olika sätt nyttjar Säterdalen har önskemål kommit att till exempel berika fisket i Ljusterån och Näsåkerspussen, genom att t ex plantera in ädelfisk. I visionen ser vi hellre att man arbetar med miljön för att gynna

Nors och Bäcknejonögon.

de naturligt förekommande växt- och djurarterna och visar på dessa i pedagogiskt syfte.

Idag lever det minst två speciella fiskarter i ån som förtjänar lite extra uppmärksamhet. En är Norsen - en liten laxfisk som luktar gurka, och den andra är Bäcknejonögon - en hajfisk som fick sitt namn av att man förut trodde att gälarna som sitter på fiskens sidor var nio ögon. Bäcknejonögon får mycket uppmärksamhet när det påträffas då den ser ut som en ål eller en orm, och den leker precis som barnen gärna i vattnet uppe vid lekparken.

Förr när Säterspelen gick av stapeln kom det storkup till Säterdalen och Gamla teatern. Alla hade dock inte pengar nog att betala för att sitta på första parkett utan spring i slänten upp mot Utsikten var vanligt. Det springet, gjorde det svårt för grönska att etablera sig och slänten var fläckvis bar och nedtrampad. Den varma, solbelysta och povra miljön är perfekt för arter så som sanddabra och hasselsnok som båda förr har observerats här. I vision Säterdalen finns sitthyllor i slänten som kan uppmuntra även dagens besökare att genom sitt trampande slita ner det frodiga och locka tillbaka ovanliga arter. Det kan behövas en större insats än enbart uppmuntran till spring, så som röjning av sly som fått stort fäste här.

De arter som är specifika för området kan också få utgöra inspiration för sittmöbler, lekskulpturer eller belysning - tänk att längs vägen mot naturreservaten få vila benen i en scharlakansröd vårskål eller vila ögonen på en flera tusen gånger förstörad och upplyst Desmeknopp i krispigt limegrönt? Naturen har inspirerat oss människor genom alla tider så låt den fortsätta göra så.

Att väcka intresse och göra även den oinvigde uppmärksam på rara arter och värden gör Säterdalen till en än mer intressant plats och ju mer kunskap vi har om den biologiska mångfalden, desto mer hänsyn och respekt visar vi den.

För hantering av naturvärden och intressanta biotoper är det inte bara ett bevarande som är intressant, utan även en utveckling där lämplig skötsel leder till nya och förstärkta värden.

Säters kommun har tidigare inlett ett arbete med att genom olika skötselåtgärder återställa natur- och kulturområden i Säterdalens folkpark. Avsikten har varit att gynna lövskog, insektsliv och markfloran samt röja fram stigar. I det arbetet ingick bland annat försiktig röjning, att helt ta bort större och mindre granar samt försiktigt gallra och skapa gläntor för att öka ljusin-

Scharlakansröd vårskål och Desmeknopp, två vackra typer som trivs i Säterdalen.

släpp som gynnar insektsliv och markflora. Det påbörjade arbetet behöver fortgå och kräver kontinuerlig uppföljning.

I visionen för Säterdalen ser vi att man har lyckats med ambitionen att med skötselåtgärder ökat och utvecklat platsens naturvärden, samt även andra värden för turism och friluftsliv som Säterdalens gedigna industri- och nöjeshistoria. Kulturmiljöer som till exempel gruvmiljöerna på Gruvplan, hammarområden efter Dalstigen och Bruksvägen, Kungastenen, Brantingstatyn, Dalstugan och Gamla teatern lyfts fram och är självklara delar av Säterdalens kulturhistoriska utbud.

Två arter vi hoppas hittar tillbaka till Säterdalen; Hasselsnok och den söta Sanddabran.

GESTALTNINGSPRINCIPER

GESTALTNINGSPRINCIPER

Entréer

Säterdalen har många entréplatser med olika storlek och dignitet. Här finns huvudentréplatser för både fotgängaren och den bilburne, men också sekundära entréplatser som markerar att du tar dig in i ett nytt delområde, eller mot en ny stig, en ny funktion.

HUVUDENTRÉ är entréplatser med flera funktioner så som mötesplats, plats för information och en startpunkt

SEKUNDÄR ENTRÉ är mindre entréer jämfört med huvudentréerna, men kan också rymma funktioner så som mötesplats, plats för information och startpunkt.

1

Entré Gruvplan

Funktioner; riktmärke/landmärke och mötesplats, information, orienteringskarta, bilparkering

Det här är en av de mest sedda och kända entréplatserna för Säterdalen. Här återfinns portalen, som fungerat som dalens signum i många år, men med en ny placering närmare Säter stad, för att göra den kopplingen starkare och avståndet kortare.

Entré Gruvplan som entréplats är placerad precis där det plana blir till den långa nedförsbacken, Myntvägen, ner mot Dalslätten. Här kan du på en kartbild se var du befinner dig just nu i förhållande till andra platser i Säterdalen och även vilka de andra platserna är. Du kommer kunna finna information om det är något speciellt som pågår här, vilka öppettider kioskerna har, vilka aktiviteter som är på gång.

Säterdalens portal på Gruvplan. Foto: Sweco

2

Entré Dalslätten

Funktioner; mötesplats, information, orienteringskarta

Nu är du framme i Säterdalen och dess mångfald breder ut sig i sitt synfält. Här får du information och hjälp att orientera dig genom situationsplan, verksamheters öppettider, sommarens program och annat som kan vara av allmänt värde och intresse.

3

Entré Naturreservat

Funktioner; information, orienteringskarta

På denna plats tar Naturreservatet Säterdalen vid och därmed råder andra förhållningssätt och regler som det informeras

Referensbilder skylt- och entréutformning.

Referensbilder för Naturrum med information i ett mindre format.

om här. Här finns också orienteringskartor över naturreservatet med information om marktyper, rastplatser, grillplatser, olika slags leder för fot, häst, cykel och traktor, historiska platser, naturvärden osv.

4 Norrtull

Funktioner; cykelparkering, mötesplats, orienteringskarta, bilparkering i anslutning

Från entré Norrtull når du Dalslätten genom Bruksvägen och Kvarnbron, och kommer fram vid Kungastenen. Här finns cykelparkering, bilparkering och orienteringskartor.

5 Ö Vandringstigar

Stigar som t ex Dalstigen och Gröna gången har en enkel skylt vid startpunkt där man också kan utläsa längd och svårighetsgrad.

Befintlig skylt från Säterdalen. Foto: Sweco.

6 Ö Äventyrstigen

Denna stig finns utritad på orienteringskartor över Säterdalen men skyltas inte på något mer sätt. Den här vägen ska få vara lite hemlighetsfull och överraskande, och dörren som man kan se från Gruvplan är det som viskar om att det ändå är en entré till något.

Inspirationbilder Entré Äventyrstigen.

7 Ö Outdoor/Biking Dalarna

Mötesplats för cykelaktivieter i Säterdalen - här finns service för cyklister så som luft och vatten. Besökaren kan också hitta information knutet till cykling så som kartor, leder, uthyrare, boenden och lopp, och plats för medhavd matsäck.

Inspiration service- och mötesplats för cykling Säterdalen.

8 Ö Fäbodstigen

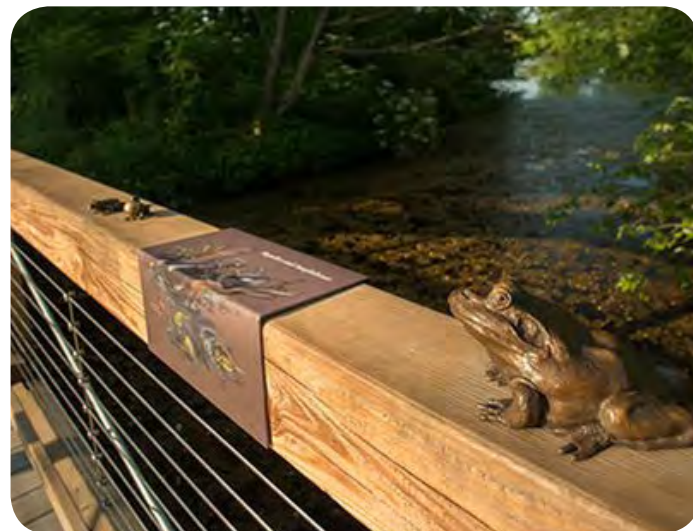
Från nedre parkeringen och parkourleken går man genom en grind in till Fäbodstigen som leder bort till Fäboden. Besökaren når också Säterdalen från huvudgångstråket.

Inspirationsbild grind som leder till Fäbod och Fäbodstigen.

9 Ö Gamla Teatern

När man går längs Säterdalens gångstråk och in den tydliga glänta, rumslighet, som vi kallar för Gamla Teatern, är man väldigt nära Ljusterån och enbart ett räcke skiljer åt. På räcket finns information om de olika arter man kan se i Ljusterån.

Inspirationbilder för integrerad information på räcke.

Information

SKYLTAR

Skyltar som välkomnar ökar orienterbarheten och därmed tryggheten. de visar på mer gömda stråk och stigar, skapar hållplatser i dalen.

Det är viktigt för en plats som Säterdalen att hitta sitt sätt att utforma skyltar och gärna att det hänger ihop med övrig utformningsmanual för sittbänkar, papperskorgar, belysningsstolpar och dylikt. Då blir möbleringen, och skyltningen, ett signum för Säterdalen och när man som besökare kommer till informationsplatser efter annan så är man redan inläst på sättet informationen delas. Ett genomarbetat skyltprogram behöver tas fram.

NY TEKNIK

Nya tekniker utvecklas hela tiden och kan ge mervärde och kunskap också på en plats som Säterdalen. Ny teknik som metod att få till sig fördjupad kunskap om t ex naturmiljö eller kulturhistoria, lockar många men troligtvis särskilt de yngre besökarna och skolklasser. Undervisningsmomentet kan bli mer lekfullt och intressant genom att använda digitala verktyg där man till exempel via appar i sin smartphone får tillgång till mer information än vad som skulle rymmas på en fysisk informationsskylt. Informationen kan då presenteras som ljud, filmer och animeringar som presenterar Säterdalen ur till exempel ett historiskt perspektiv.

QR och AR - ny teknik som kan locka till sig en yngre besökare?

TAKTIL OCH KONSTNÄRLIGT

Genom beröring kan vi också utläsa information, som exempelvis blindskrift, vilket kan behöva finnas på skyltar vid åtminstone huvudentréplatserna.

Men taktil information kan också ha ett värde rent konstnärligt, och t ex temperatur, materialitet, form kan avläsas genom beröring.

Information kan också implementeras i en snyggt utformad sittbänk eller vara en del av räcke eller ett staket.

Inspirationbilder för utformning taktil skylt.

INSTAGRAMSPOTS OCH SIKTRUTOR

Instagramspots är en plats särskilt lämpad för att ta ett foto, kanske en fin port med rolig färg, eller en vy som ger bilden ett vackert djup.

Klart Säterdalen också har sina bästa instagram-spots! Om besökaren uppmanas att tagga sin bild med en särskild hashtag blir det också ett sätt att se hur många och hur olika besökare platser har.

Inspirationbild för siktruta och/eller instagramspot.

FÖRSLAG DESIGN/PRINCIPER

Möbler och utrustningar

Möblerna i Säterdalen ska vara av god kvalité, hållbara över tid, estetiskt tilltalande och funktionella.

Ett övergripande designkoncept ska gälla för huvudgångstråket och vid de större entréplatserna och picknickplatserna.

En enhetlig utformning ger inte bara ett lugnt och tilltalande intryck utan gör det också enklare när något behöver bytas ut, bättringmålas eller lagas. I konceptet ingår sittbänkar/soffor, sittgrupper, bänkbord, papperskorgar, sorteringskärl, cykelställ, väderskydd, skyltar, kulör på trä/stål.

Enkel design och rena linjer, ett sparsmakat grundkoncept, ger ett större utrymme för iögonfallande och lekfulla detaljer på utvalda platser. I Säterdalens delområden kan typen av möbler skifta, som längs Fäbodstigen där man vilar på en grindstolpe med träribb, en tillsågad trästock eller på en kantarell?

Längs med gångstråk ska möjligheter att sitta ner återkomma minst var 100e meter, och i backig terräng, var 50e meter och här har sittmöbeln både ryggstöd, armstöd och utrymme för rullstolsburen vän bredvid.

Vid utvalda platser; vyer, skugga, fågelsång, konst osv så kan med fördel en grupp av möbler placeras ut för att skapa en mötesplats. Exempelvis på Dalslätten där det finns grupper av bänkbord för flera sällskap och längs med Ljusterån där hängmattor återkommer.

Papperskorgar återkommer med jämnt mellanrum längs med stråk och finns också vid grill-, picknick- och mötesplatser. Sorteringskärl finns vid grill- och picknickplatser samt vid stora entréer. Det ska vara lätt att göra rätt och ta reda på sitt skräp.

Cykelställ finns vid entréplatsen vid Gruvplan, Norrtull och nere på Dalslätten, både väderskyddade och mer fritt placerade cykelställ.

ENTRÉPLATSER

Utrustningen vid Säterdalens primära entréplatser ska ha en hög gestaltningsnivå som karaktärsnärligt hänger ihop med Myntvägens utrustning. Uttrycket ska vara modernt och robust men ändå passa ihop med den naturromantiska portalen som är Säterdalens signum. Materialen är trä och lackerad stål. Platserna ska ha innehålla utrustningar för:

- cykelparkering med ramlåsning
- informationsskyltar
- papperskorg
- sittbänkar med rygg- och armstöd

MYNTVÄGEN

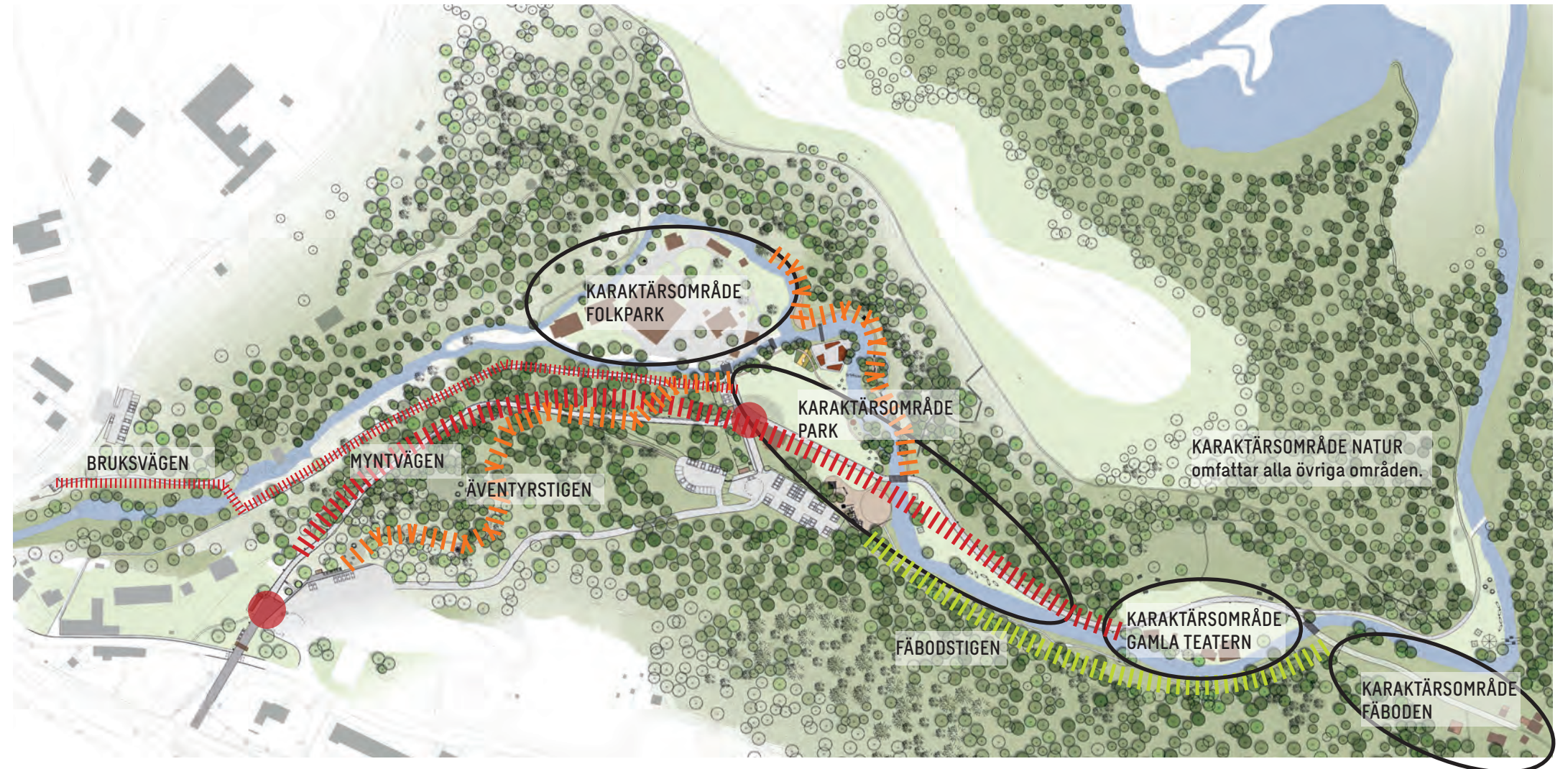
Utrustningen längs Myntvägen som är Säterdalens primära gångstråk ska ha en hög gestaltningsnivå som karaktärsnärligt hänger ihop med entréplatsernas utrustning. Uttrycket ska vara modernt och robust. Materialen är trä och lackerad stål. Myntvägen ska ha följande utrustningar:

- sittbänkar med rygg- och armstöd
- papperskorg

BRUKSVÄGEN

Bruksvägen är ett grusbeltat, sekundärt gångstråk. Materialen i utrustningar är trä och lackerad stål. Myntvägen kan ha följande utrustningar:

- sittbänkar med rygg- och armstöd
- räcken

Säterdalsportalen är Säterdalens signum och varumärke. Foto: Sweco

Stilrena och modernt utformade sittmöbler. Bilderna kommer från Veksö, Smekab och Vestre.

ÄVENTYRSSTIGEN *)

Längs med Äventyrsstigen är utrustningarna varierande, lekfulla och konstnärliga. Material, färgsättning och uttryck är varierande och lekfullt. Målet att både överraska, inspirera till lek, väcka tankar samt erbjuda mötesplatser och vila.

Äventyrsstigen ska innehålla utrustningar för:

- informella sittmöbler för både en person till mindre grupper
- utsmyckning
- lek i naturmiljö

Exempel på utrustning som fungerar för både lek och vila.

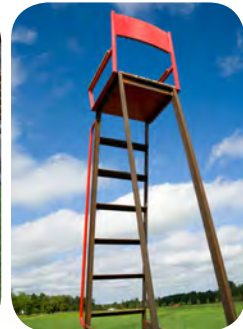
*) För mer detaljerad information om den planerade utvecklingen av lekens funktioner hänvisas till dokumentet "Leken i Säterdalen - utredning och utveckling"

KARAKTÄRSOMRÅDE PARK

Utrustningen på Dalslätten och längs med Ljusterån ska ha en hög gestaltningsnivå, modernt, funktionellt och robust, i material som trä och lackerat stål. Här ska finnas plats för samvaro och picknick. Längs med Ljusterån kan mer lekfulla och konstnärliga sittplatser dyka upp.

Följande utrustningar ska finnas här:

- bänkbord
- sittgrupper med bord
- grillplatser
- väderskyddad samlingsplats

Längs med upplevelsestigen och även huvudgångstråket finns utrymme för det oväntade och lekfulla att dyka upp.

FÄBODSTIGEN

Längs med fäbodstigen finns goda möjligheter att sitta ner vid jämna och täta mellanrum men utrustningen är starkt influerad av omgivningen. Här är materialen naturliga; råhuggna granitblock med träribb på sittytan, tillsågna stockar och stubbstolar. Även staket, räcken och broar följer en enklare utformning i naturliga material.

Fäbodstigen har följande utrustningar:

- sittmöbler
- räcken
- grind

Inspirationsbilder för Fäbodstogens möblering; stenblock, trästam, träräcke och stubbar.

GAMLA TEATERN

Vid gamla teatern skiftar utrustningen karaktär och blir mer detaljrik och inspirerad av sekelskiftets uttryck. Bänkarna är i trä och metall i en balanserad färgskala med svart och traditionell kromoxidgrön. Både sittmöbler framför teatern och belysningsarmaturer finns på platsen idag. Längs med gångstråket som passerar förbi fortsätter Myntvägens gestaltningskaraktär i bänkar och papperskorgar. I slänten placeras sittdäck i trä. Gamla teatern ska innehålla utrustningar för:

- sittbänkar med rygg- och armstöd samt papperskorgar längs med gångstråket
- trädäck i slänten

Inspirationsbilder för karaktärsområdet Gamla Teatern. Fotot längst ner : Sweco.

KARAKTÄRSOMRÅDE NATUR

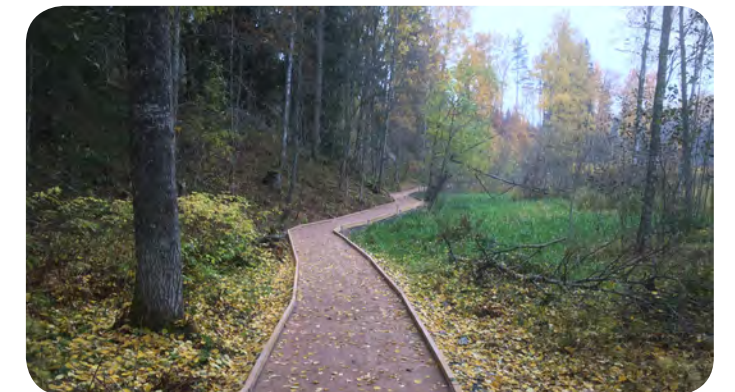
Med karaktärsområde natur menar vi här platser längs med vandringsstigar, utsikten, Skjutarkröken och mot naturreservatet. Här dominerar utrustningar av trä med en robust och samtidigt modern utformning, tillsammans med inslag av rostigt järn.

Karaktärsområden Natur har följande utrustningar:

- sittmöbler för både små och stora grupper
- grillplatser
- väderskydd

Inspirationsbilder bland annat från naturum Tåkern och Hamra nationalpark.

Den nyligen tillgänglighetsanpassade Kärlekstigen i Säterdalen. Foto: Per-Erik Björkens.

KARAKTÄRSOMRÅDE FOLKPARKEN OCH FÄBODEN

Områdena kring Folkparken (Spikholmen) och Fäboden ingår inte i detta programarbete. Men båda områdena har starka karaktärer och identifieras här som egna tydliga karaktärsområden som bör lyftas fram när man i framtiden arbetar vidare med utvecklingen av utrustningar för dessa områden.

FÖRSLAG DESIGN/PRINCIPER

Belysning

Den allmänna övergripande belysningen i Säterdalen håller hög standard, ökar trygghet och tillgängligheten, och är i sin skala anpassad för parkmiljö. Genom belysningen skapas också spännande mindre rumsligheter i det stora.

Huvudgångstråk är väl upplysta och här används en och samma armatur, från Gruvplan till Skjutarkröken, samt från Norrtull och vägen som ansluter vid Dalslätten. Stolpen är i skala anpassad för parkmiljö och håller en höjd på 4-5 meter. Stråket hålls ihop genom att det är samma armatur och stolpe, kulör och utformning.

Längs Upplevelse- och fåbodstigen har belysningen som syfte att skapa effekter, att locka och att överraska. Längs med upplevelsestigen kan det hänga ljusslingor i ett träd, en sten bredvid stigen kanske lyser och längs med fåbodstigen dyker ett gäng med getter upp när mörkret faller på. Även enstaka träd av betydelse för platsbildning kan få sitt eget ljus på Dalslätten. Viktigt är att effektbelysning inte överanvänds eftersom det fel utformat kan vara påtagligt störande för fladdermöss.

Belysningen är av extra vikt under mörka höst- och vintermånader och det finns platser som t ex skridskobanan vid Gamla teatern som bara används under den säsongen.

Genom belysningen ökar användarvänligheten över året och i ett annat ljus upplever vi något annat än när dalen står i sommarskrud.

Exempel på enkel och stilren parkarmatur som finns i olika färger, bl a stålgrå, corten och galvaniserad. Bild från Fox belysning.

Belysning för Säterdalens huvudgångstråk:

- rundstrålande
- längd på stolpe 4-5 meter
- modern utformning
- avstånd mellan stolpar avgörs genom ljusberäkning
- målet är god allmänbelysning året runt
- en ral-kulör, ev signifikant för Säterdalen, på alla stolpar

Bild från området Gamla Teatern, Säterdalen, där belysningsarmaturen har ett mer gammeldags uttryck som passar väldigt bra in på platsen.

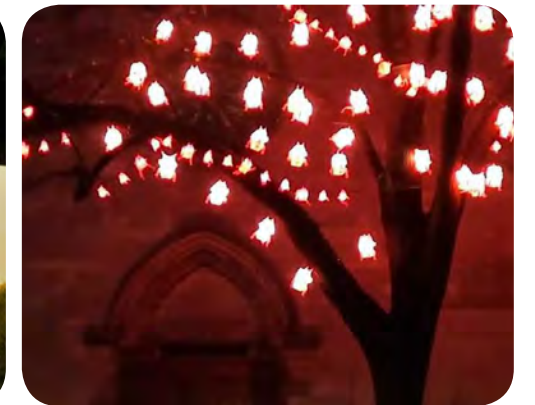

Belysning där huvudgångstråket passerar Gamla Teatern:

- behåller den armatur som finns på plats idag
- rätta upp stolpar som står och lutar

Effektbelysning; spotlight med filter, foto: Lotta Wikegård, och lysande ägg/stenar från Fox.

Platser där vi föreslår effektbelysning:

- äventyrsslingan; hängande belysning i träd, belysning av träd, lysande ägg/stenar på marken
- Dalslätten; effekt- och dekorationsbelysning av träd
- Fåbodstigen; effektbelysning av träd, gamla teaterns baksida, ravinen

Inspirationsbilder; dekorations- och effektbelysning i träd, foto från Fox och Lotta Wikegård.

FÖRDJUPNINGAR DELOMRÅDEN

Befintlig parkering rustas och skylttas

entréplats Bruksvägen utvecklas med informationsskyltar och cykelställ.

entréplats dalstigen förtydligas

parkering Dalstigen

Dalstigen entréplats knyts ihop med entrétorget med en kantsensförsedd trottoar längs Kungsgatans norra sida.

Säterdalsportalen flyttas fram

cykelställ utan tak

ny anslutande stig mot Dalstigen

informationstak

entrétorget

angöring och vändplan

wc

trapp

cykelställ med tak

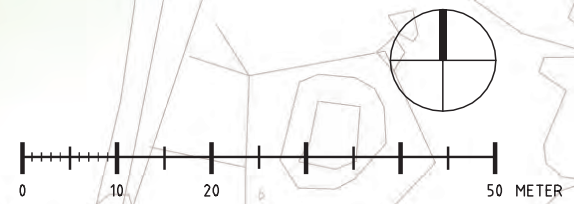
GRUVPLAN
parkering, evenemangsyta, husbilsuppställning, startplats mountainbike

entréplats Äventyrstigen

trapp

ÄVENTYRSTIGEN

MARCUS KOCKS VÄG

FÖRDLUPNING/DELOMRÅDE

Dalen möter staden

GRUVPLAN

Gruvplan ska vara den primära parkeringsytan för Säterdalens besökare. Utformning, skyltning och information ska vara tydlig och utföras på ett sådant sätt att det för förstagångsbesökaren inte är någon tveksamhet om att det är här man ska parkera och för att sedan ta sig vidare ned i Säterdalen.

Specifika åtgärdsförslag för Gruvplan ligger utanför detta visionsarbete men platsens funktionsbehov är tydliga. Platsen ska till vardags fungera som parkeringsplats men den behöver bibehålla sin flexibilitet och öppenhet för att också kunna användas vid stora, tillfälliga evenemang som cirkus och marknader till exempel. Det är också önskvärt att platsen fortsätter att vara uppställningsplats för husbilar. Parkeringsplatserna för besökare med bil behöver styras upp både för att göra platsen mer trevlig trygg och tydlig.

Gruvplan ska vara den primära startpunkten för hitresta som ska cykla i Säterdalen. Här ska det förutom informationsskyltar finnas en servicestation för cyklar med cykelställ, -tvätt och -pump.

ENTRÉTORGET

Säterdalen huvudentré ska utvecklas till ett tydligt och väl gestaltat entrétorg som samlar alla nödvändiga funktioner som information, toalett, cykelparkering, sittplatser med mera på ett tilltalande sätt. Entrétorgets utformning är starkt sammankopplat med de åtgärder som sker i samband med trafikverkets närliggande projekt "Samtidig infart" och "Genomfart Säter" där ett nytt gång- och cykelstråk från Salutorget till Säterdalens huvudentré planeras, via en ny gångtunnel. Den befintliga portalen flyttas fram i ett mer synligt läge från riksväg och centrum. Den befintliga informationstaket placeras mer centralt så att det är naturligt att passera oavsett om du kommer

Säterdalens huvudentré med den karaktäristiska portalen utvecklas till ett tydligt och väl gestaltat entrétorg. Foto: Sweco

via den nya gångstråket från centrum eller har parkerat din bil på Gruvplan. Befintliga informationsplanscher ses över. Här ska man få en tydlig överblick över vad Säterdalen har att erbjuda både vad gäller folkparksdelen och naturreservatet. Torget får en hårdgjord beläggning och tydlig form med en kantsten mot parkeringen som tydligt signalerar att det är en gångyta. En polarrad mot angöringsytan hindrar bilar att ta sig upp på torget och ner via Myntvägen. Mellan entrétorget och Äventyrstigens entréplats skapas en kantstensförsedd trottoar som förtydligar stråket och skapar en trygg bilfri gångyta. Den offentliga toaletten flyttas hit till ett mer centralt läge vilket ökar tryggheten för besökaren och minskar risken för skadegörelse.

Myntvägen är idag ca 5,5 meter bred och är otrygg ur flera aspekter för oskyddade trafikanter. Foto: Sweco

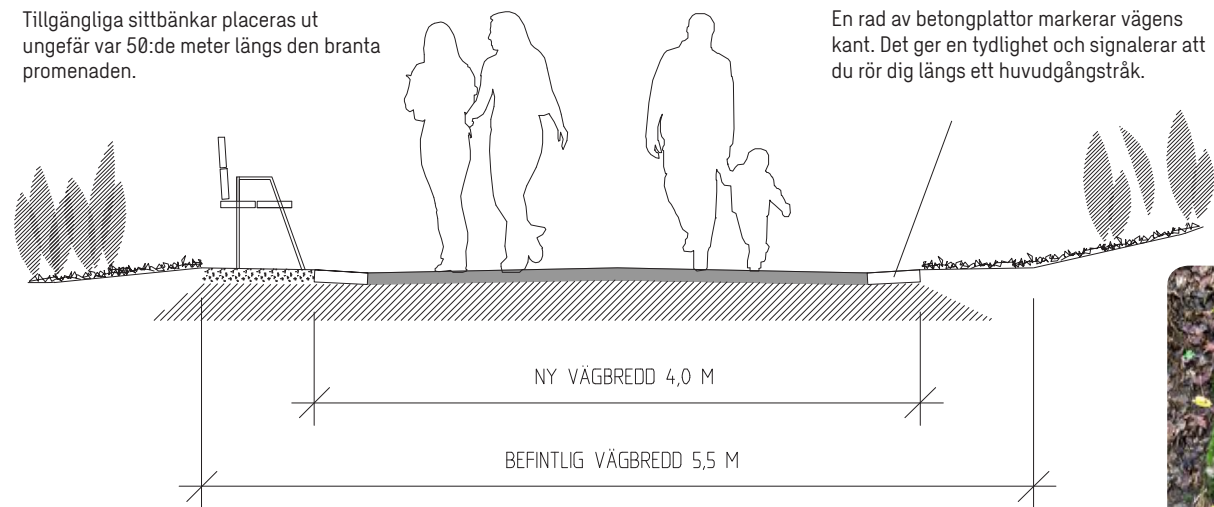
MYNTVÄGEN

Myntvägen är även i framtiden huvudstråket för gångtrafikanter ner i Säterdalen. Här tillåts ingen annan fordonstrafik än ett turisttåg som erbjuder ett bra tillgängligt alternativ för de som har trötta ben eller sitter i rullstol. Myntvägen bredd minskas och vägen gestaltas för att skapa en trevlig och trygg promenad ur alla aspekter. Känslan ska vara generös bilfri gångväg, man ska genom gestaltningen förstå att man rör sig längs anläggningens huvudstråk. Vägen förses med tillgängliga sittbänkar var femtonde meter och god belysning. Befintliga trapplopp som förbinder Myntvägen med Dalstigen/Bruksvägen och Gruvplan rustas.

Säterdalens värdjur blir en lekskulptur vid Äventyrstigens entréplats. Inspirationsbild sköldpadda. Foto: Helena Åkerberg Hammarström

Tillgängliga sittbänkar placeras ut ungefär var 50:de meter längs den branta promenaden.

Myntvägens bredd minskas och ges en utformning som signalerar gångväg istället för bilväg. Sektion skala 1:50.

Befintligt trapplopp som förbinder Myntvägen med Dalstigen/Bruksvägen rustas. Foto: Sweco

ÄVENTYRSTIGEN

Invid entrétorget och Gruvplan ligger Äventyrstigens entréplats. Här tas den befintliga lekutrustningen bort och platsen utvecklas i stället till en entréplats för den nya Äventyrstigen.

Entréplatsen är en enkel öppen gräsyta med picknickbord, med en lekskulptur som ger en föränning om vad som väntar den leksugne nere i Säterdalen. Leksulpturens tema är Säterdalens "värdjur". Från entréplatsen ska man kunna ta sig vidare ner till Säterdalen via en nyanlagd äventyrstig. Ingången till stigen markeras med en portal - en dörr.

Äventyrstigen slingrar genom skogen och bjuder på spännande, fantasieggande platser och upplevelser. Vandrarerna inbjuds att stanna till en liten stund men lockas snart vidare för att se vad som döljer sig bakom nästa krök. Äventyrstigens koncept finns utförligare beskrivet i det tidigare framtagna dokumentet "Leken i Säterdalen - utredning och utveckling".

BRUKSVÄGEN

Bruksvägen rustas och utvecklas till en tydligare alternativ entréväg ner i Säterdalen. Längs vägen tillåts endast gång- och cykeltrafik. Där Bruksvägen mynnar vid Norrtullsvägen förtydligas entréplatsen med informationsskyltar och cykelställ. Den befintliga parkeringen mellan kyrkogården och Bruksvägen rustas och skyltas upp för besökare till Säterdalen. Bruksvägen passerar flera kulturhistoriskt intressanta platser och objekt som bör lyftas fram och tydliggöras på ett bättre sätt än idag. Till exempel så finns det lämningar från flera hyttor och hammarområden, Myntmästarbostaden och Kungastenen.

DALSTIGEN

Dalstigen rustas upp med ny stenmjölsbeläggning och tydliggörs som en alternativ entré ner i Säterdalen. Här är det framförallt gångtrafik som rör sig och karaktären ska vara lummig stig. Dalstigen som inte har så branta lutningar kan vara ett mer tillgängligt alternativ för gående än Myntvägens branta backar.

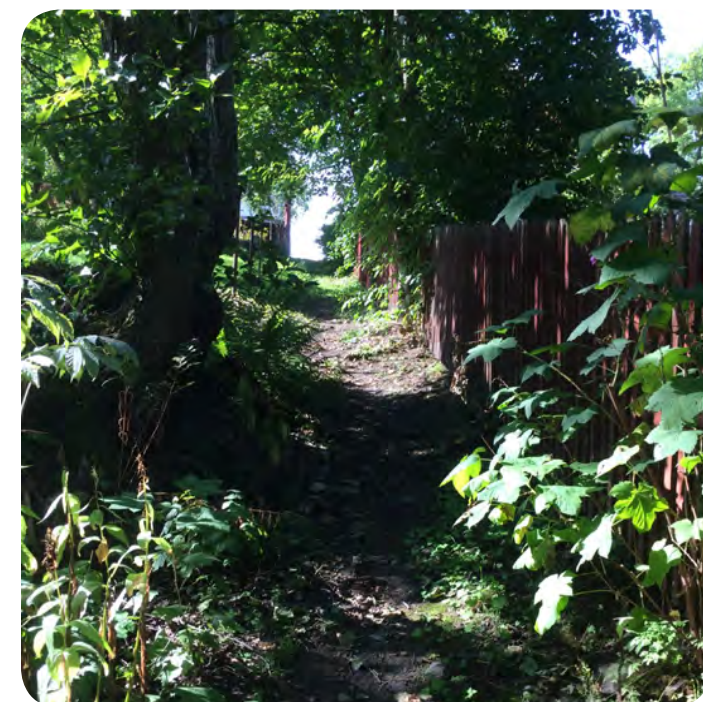
Dalstigens entréplats vid Kungsvägen tydliggörs med skyltning och genom enkla gestaltningsåtgärder. Entréplatsen knyts ihop med Säterdalens entrétorg via en kantstensförsedd trottoar längs Kungsgatans norra sida.

MARCUS KOCKS VÄG

All fordonstrafik som ska till nedre parkeringen eller in i folkparksområdet ska åka ner via Marcus Kocks väg. Det gäller såväl varutransporter, utställare, fordon med tillstånd för handikapparkering, blåljusfordon med flera.

Bruksvägen utvecklas till en tydligare alternativ entréväg för gång- och cykel. Foto: Sweco

Dalstigen rustas och tydliggörs och blir en kompletterande stig ner i Säterdalen med lite flackare lutning Foto: Sweco

FÖRDLUPNING/DELOMRÅDE

Nedre parkeringen, Dalslätten och Spikholmen

NEDRE PARKERINGEN

Nedre parkeringen struktureras upp och förses med en vändslinga som möjliggör att personbilar kan släppa av besökare och sedan åka och parkera uppe på Gruvplan. En ny transportväg tillskapas mellan nedre parkeringen och Dalslätten. Transportvägen är en förutsättning för att kunna skapa ett säkert bilfritt gångstråk längs Myntvägen. Transportvägen ska endast användas av fordon med särskilt tillstånd, typ varutransporter, räddningstjänst och polis, driftsfordon och fordon med handikapptillstånd. Transportvägen kan också hållas öppen vid särskilda evenemang då fordon behöver parkera nere på Dalslätten, som till exempel veteranbilsträffar. Befintliga asfalterade smitvägar mellan nedre parkeringens övre del och Myntvägen rivs och ersätts av en smalare gångväg.

Platsen kring nedre parkeringen ska utformas så att den blir tydlig, trygg och välkomnande. Den befintliga biljettkuren flyttas ned till angöringsytan och i samma punkt placeras en ny snyggt designad entrégrind. Grinden är unikt utformad för Säterdalen och ska fungera som ett välkomnande entréelement oavsett om den står öppen eller är stängd. I samband med att nedre parkeringen och nya transportvägen byggs ser man även över sträck-

Säterdalens entré vid nedre parkeringen är otydlig och avvisande - får man gå in här? Foto:Sweco

Parken Planen un Blomen i Hamburg har en tydlig välkomnande entré med parkens namn utskuren i plåt och ett enkelt snyggt staket.

ningen av det befintliga stängslet och övriga entrégrindar så att man får en effektiv inhägning med välkomnande och funktionella entréer både till vardags och för evenemangstillfällen. Där stängslet går genom skogbevuxen terräng kan det vara av enklare slag, där stängslet utgör en synlig avgränsning som till exempel mot nedre parkeringen kan det ges en mer omsorgsfull gestaltning.

Inhägnader och grindar är idag ofunktionella, ovälkomnande, trasiga och slitna och behöver ses över för att skapa en effektiv inhägnad med välkomnande entrégrindar. Grind vid Bruksvägen. Foto: Sweco.

Där Säterdalens stängslet utgör en synlig avgränsning som till exempel mot nedre parkeringen kan det ges en mer omsorgsfull gestaltning. Inspirationsbild på stängslet kring parken Planten un Blomen i Hamburg.

ENTRÉPLATSEN

Platsen där Myntvägen och den nya transportvägen mynnar nere på Dalslätten utvecklas till en gestaltad samlande primär entréplats - ett informationscentrum. I den här punkten kan många olika trafikslag mötas och entréplatsen utformas därför på de oskyddade trafikanternas villkor. Här finns informationstavlor, sittplatser och cykelställ. Den befintliga lottki-oskbyggnaden som idag står borta mot Kungastenen, får en ny central placering här. Byggnaden kan utvecklas till en bemannad informations- kiosk och/eller kontor för den framtida säterdalsvärden som kan lotsa besökarna vidare bland dalens alla möjligheter och aktivitet. Strax intill entréplatsen finns plats för fyra handikapparkeringar för fordon med tillstånd. Från entréplatsen har man överblick över hela Dalslätten och full tillgänglighet till de centrala delarna av Säterdalen.

Idag mynnar Myntvägen i ett brett och brant asfaltshav som ger en otydlig entrésituation och ibland uppstår trafikfarliga situationer. Foto: Sweco

DALSLÄTTEN

Dalslätten med Stora scenen i fonden ska behålla samma funktion som den har idag. Platsen domineras av en stor öppen gräsyta som rymmer större evenemang med stor publik. Längs gräsyntans kanter och Ljusteråns slingrande vatten placeras olika lek- och picknickytor med skuggande träd. Picknickytorna möbleras med flyttbara bänkbord. Inga grillplatser anordnas i den här delen av dalen på grund av risken med närheten till de närliggande lekmiljöerna för små barn.

Befintliga träd längs vattnet kan behöva kompletteras för att skapa fler skyddande skuggiga platser.

I utkanten av den öppna gräsytan längs Ljusteråns strand föreslås en lusthusliknande paviljong som kan användas vid undervisning, för att skydda sig mot regn eller för att kunna lägga ifrån sig väskor, ytterkläder mm i. Paviljongen utformas i liknande stil som paviljongen på Rådhusorget i Sätters.

Dalslätts ytor struktureras upp genom att de befintliga oformliga asfaltsytor rivs till förmån för tydligare vägstråk och mer gräs. Gräsytan kompletteras med armerat gräs i en halvcirkel runt entréplatsen som kan utnyttjas som köryta om större fordon behöver svänga runt.

Myntvägen som är huvudgångstråget genom Säterdalen får en stringentare dragning med jämn bredd längs hela sträckan, kantad med två rader betongplattor (se sektion sid 19).

Paviljongen på Rådhusorget kan stå som förebild för en väderskyddad fikaplatz nere i Säterdalen.

SPIKHOLMEN OCH FOLKPARKEN

Folkparken är en självklar och viktig del av Säterdalens publika karaktär och funktion. Spikholmen domineras av folkparksfunktionen och eftersom den besöksanledningen inte behandlas i detta visionsdokument så är inga åtgärder föreslagna för denna viktiga del av parken. Dock finns det idag en befintlig lekplats på Spikholmen som i tidigare lekutredning*) föreslagits avvecklas till förmån för möjligheter att på ett effektivare sätt kunna stänga av vid evenemang och aktiviteter på Spikholmen. En grind föreslås också på befintlig bro av samma anledning.

LEKEN

Leken är och kommer även i framtiden vara en central besöksanledning i det här området av Säterdalen. Lekens utveckling har utretts i ett tidigare skede*) och behandlas därför i detta visionarbete endast sammanfattningsvis.

Den befintliga småbarnslekplatsen invid Dalslätten utvecklas till en miniatyrstad med karaktärsbyggnader från Sätters stads kärna. Innan man kommer in i staden passerar man en lekdel vars tema återspeglar jordbrukslandskapet som omger staden. Jordbruksleken har tydliga kopplingar till fäboden som ligger längst bort i dalen och som man kommer till om man följer Äventyrstigen till sitt slut.

Småbarnslekplatsen blir unik i sitt slag och bjuder i första hand på storslagen rollek men i stadsmiljön finns också integrerade traditionella lekvärden som rutschar, gungor, sand- och balanslek.*)

Inspirationsbilder för småbarnsleken Lilla Säter.

Äventyrstigen, som tog den lekfulla besökaren ned till Dalslätten från den övre parkeringen, fortsätter här genom småbarnsleken "Lilla Säter", förbi picknickbord och ytor för samvaro och vidare över Ljusterån. Den går mellan öar och över vatten på olika mer eller mindre utmanande och våghalsiga sätt - trampstenar, klätternät och gallerdurksbroar - och knyter ihop den befintliga rutsch- och klätterleken med det nya klätterleken vid Parcourbanan. Längs med stigen finns det både naturligt spännande rumsbildningar, kojor och platser man vill stanna till vid, men också adderade värden för att väcka fantasi och leklust.

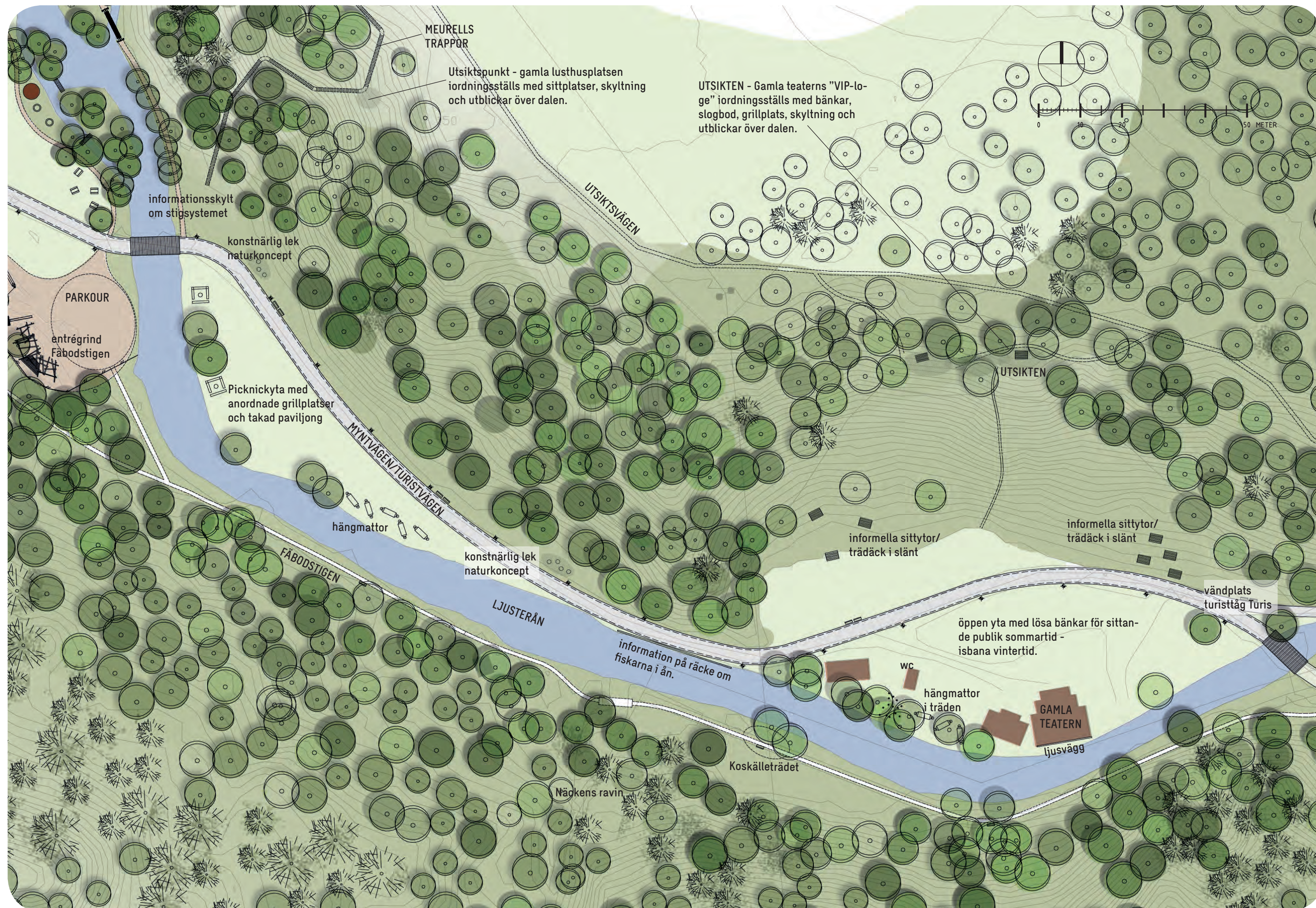
Via stigen knyter man ihop hela lekområdet och tillgängliggör avskilda delar som det gamla Påfågelhuset. Ljusteråns vatten tillvaratas som en lekresurs. *)

Inspirationsbilder för Äventyrstigen.

*) För mer detaljerad information om den planerade utvecklingen av lekens funktioner hänvisas till dokumentet "Leken i Säterdalen - utredning och utveckling"

MEURELLS
TRAPPOR

Utsiktspunkt - gamla lusthusplatsen
iordningsställs med sittplatser, skyltning
och utblickar över dalen.

UTSIKTEN - Gamla teaterns "VIP-lo-
ge" iordningsställs med bänkar,
slogbod, grillplats, skyltning och
utblickar över dalen.

informationsskylt
om stigsystemet

konstnärlig lek
naturkoncept

PARKOUR

entrégrind
Fåbodstigen

Picknickyta med
anordnade grillplatser
och takad paviljong

hängmattor

konstnärlig lek
naturkoncept

informella sittytter/
trädäck i slänt

informella sittytter/
trädäck i slänt

vändplats
turisttåg Turis

öppen yta med lösa bänkar för sittan-
de publik sommartid -
isbana vintertid.

information på räcke om
fiskarna i ån.

WC

hängmattor
i träden

GAMLA
TEATERN

ljusvägg

Koskälleträdet

Näckens ravin

MYNTVÄGEN

Myntvägen som är huvudgångstråket genom dalen slingrar sig här vidare längs Ljusteråns norra sida mot Fäboden och Skjutarkröken. Den här delen av Myntvägen kallas ibland även Turistvägen. Myntvägen har här samma utformning som tidigare med en stringent dragning med jämn bredd längs hela sträckan, kantad med två rader betongplattor (sektion se sid 19). Vägytans totala bredd minskas inte inom detta delområde utan ligger kvar på 4 meter. Tillgängliga sittbänkar med arm- och ryggstöd placeras ut minst var 100:de meter. Bänkarna står dikt an mot gångvägen för att vara lätta att komma åt. Myntvägen är belyst.

Myntvägen är den naturliga vägen om man ska till naturreservatet eller Fäboden. Stråket passerar förbi ett antal större och mindre platser som berikas och utvecklas. Målet är att skapa spännande och roliga saker att upptäcka längs vägen och som lockar besökaren vidare och vägen till naturreservatet och fäboden upplevs kortare.

Platserna utefter stråket ska ha en lugnare karaktär än vid Dalslätten, här är det ett långsammare tempo. Hängmattor

hängs upp i träden längs vägen och på strategiska punkter placeras olika "konstnärliga lekobjekt" ut.

Objektens tematisering ska här kretsa kring naturen och naturreservatet.

GRILLPLATSEN

Direkt efter Dalslätten öppnar sig en stor gräsyta ner mot ån. Här ska det skapas ett antal grillplatser. Det är ett medvetet ställningstagande att det inte ska förekomma grillning på Dalslätten i direkt anslutning till lektyr för små barn utan att grillplatser i stället anordnas här på östra sidan om ån. Även en takad paviljongbyggnad ska finnas här som skydd mot sol och regn.

MEURELLS TRAPPOR

När man kommer från Dalslätten och har passerat bron över Ljusterån har man till vänster en liten öppen plats från vilken man antingen kan ta sig vidare upp på Getryggen via Meurells trappor eller smita in på och ta vägen tillbaka längs Äventyrsstigen. På platsen ska det finnas informationstavlor som bland annat visar på det stigsystem som finns runt om i dalen. Meurells trappor erbjuder en brant, utmanande och spännande klättring men de är i stort behov av upprustning för att bli någorlunda säkra. En bit upp i slänten kommer man till en plats där det tidigare har stått ett lusthus/paviljong. Denna plats bör utvecklas med räcken och bänkar för att utvecklas till en fin målpunkt en utsiktsplats. Vegetation framförallt granar måste röjas för att skapa utblickar ner i dalen.

GAMLA TEATERN

Platsen kring Gamla teatern behåller sin karaktär och funktionerna som den har idag med underhållning sommartid. De vintrar vädret tillåter finns möjlighet att platsen utgör en vint-

Meurells trappor är branta och utmanande. De är i stort behov av upprustning. Foto: Team Solde

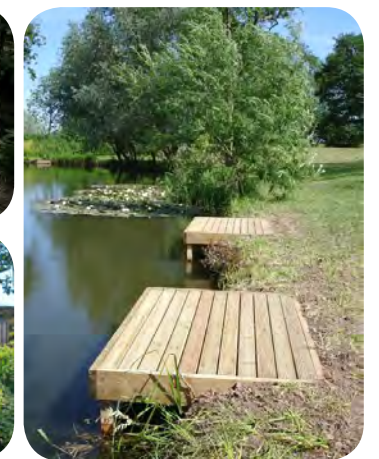
rarena med skridskoåkning och pulkaåkning i slänten.

Den höga slänten upp mot utsiktswägen röjs för att gynna rara växter och återskapa dess ursprungliga utseende och funktion. I släntens nedre delar skapas informella sittplatser i form av lätta trädäck. Dessa kan användas som alternativ sittplatser vid teaterföreställningar men lockar även till vistelse och slänthäng övrig tid i den varma sydslänten.

Längst upp vid släntens krön skapas en plats med vidunderlig utsikt över Gamla teatern. Hit kommer man antingen via utsiktswägen; stigen som går längs Getryggen eller så tar man utmaningen att bestiga slänten. Platsen blir som en "VIP-loge" till Gamla teatern och iordningsställs med sittplatser, slobod och grillplats.

Exempel på en naturintegrerad plats som kan vara inspiration till platsen vid Utsikten.

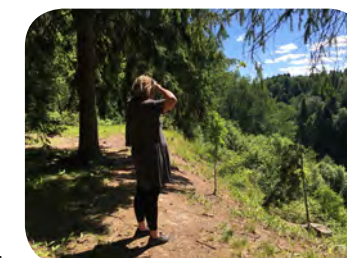
Informella sittplatser i form av lätta trädäck byggs i släntens nedre del vid Gamla teatern.

På strategiska punkter längs huvudgångstråket placeras olika "konstnärliga lekobjekt" ut för att locka besökaren vidare mot naturreservatet. Temat ska vara naturen.

Här är ett långsammare tempo. Hängmattor placeras ut längs vägen.

Längst upp vid släntens krön skapas en plats med vidunderlig utsikt över Gamla teatern. Platsen iordningsställs med sittplatser, slobod och grillplats.

Utsikt över Gamla teatern från Utsikten på släntens krön.

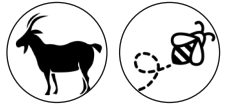
FÄBODSTIGEN

Längs södra sidan av Ljusterån leder det en stig eller mindre gångväg från Nedre parkeringen och Parlour-banan till Fäboden. Stigen är en upplevelsestig med tematisering i enlighet med Fäbod konceptet. Fäbodstigens utveckling kommer att hanteras i ett separat dokument men idéer finns där att utveckla platser utefter stigen kring temat fäbodliv för i tiden kopplat till gammal folktro och skogsväsen. Stigen ska genom sin utrustning och utformning inge en fäbodkänsla.

FÖRDLUPNING DELOMRÅDE Skjutarkröken, Naturreservatet och Fäboden

Säterdalens primära gångstråk längs Myntvägen leder besökaren till ett vägsäl strax efter Gamla teatern. Här kan man välja att antingen ta vägen mot naturreservatet, och då passera platsen med namnet Skjutarkröken, eller gå över bron till Fäboden. Vid vägsället skapas en liten plats som tydligt annonserar att om man tar till höger så kommer man till Fäboden och om man tar till vänster så träder man in mot naturreservatet. Naturreservatet annonseras här till exempel med ett portalliknande objekt i stil med de konstnärliga lekobjekten som man tidigare har passerat längs vägen. Objektet bör knyta an i sin tematisering till någon växt eller något djur som är speciell just för Säterdalens naturreservat.

Inspirationsbild. Att utforma en lekfullt utformad portal med naturtema kan vara ett sätt att tydliggöra porten till naturreservatet.

SKJUTARKRÖKEN

På Skjutarkröken gör gångvägen en ordentlig krök runt Getryggen och man behöver gå ända fram för att vad som händer på andra sidan. Här finns idag ett öppen gräsbevuxen glänta med ett par slogbodar och en grillplats. Det är en fin stillsam plats för medhavd matsäck och samling. Under sommaren 2018 kunde barn här låna olika trädgårdsspel, som jätteplockepinn eller krocket, eller redskap för att undersöka den omkringliggande naturen, som till exempel håvar, luppår med mera. Det hoppas vi kommer att fortsätta då det har varit ett uppskattat inslag och som gett liv och lockat besökare till den här platsen.

Platsen kommer även i framtiden ha samma karaktär och funktion men utvecklas för att kunna bli en samlingsplats och utgångspunkt för olika gruppaktiviteter som "myrsafari", geologiska vandringar eller innebandylagets fysträning. De befintliga slogbodarna byts ut till ett takat uteklassrum av paviljongtyp. Grillplatsfunktionen ska finnas kvar och på platsen det ska finnas lek kopplat till naturmiljön som till exempel lekkojor av naturmaterial.

Slogbodarna och grillplatsen vid Skjutarkröken med Fäboden i bakgrunden. Foto: Sweco.

Under sommaren 2018 kunde man här låna olika redskap för att undersöka den omkringliggande naturen, som till exempel håvar, luppår med mera. Foto: Sweco.

Inspirationsbilder lekkojor och hängmattor.

Trappan upp till Getryggen. Foto: Sweco.

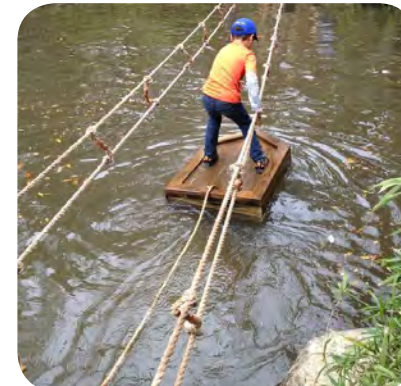
Från Skjutarkröken kan man ta trapporna upp till Getryggen vandra vidare längs Utsiktsvägen, njuta av utsikten över Gamla teatern och ta sig vidare mot Meurells trappor eller kyrkogården.. Trapporna är populära träningstrappor att springa i för många olika idrottsgrupper och lag.

Från Skjutarkröken finns en tanke att man ska utveckla ett sätt att ta sig över ån till Fäbodområdet. Passagen ska bidra till att fler på ett lätt sätt lockas att hitta till Säterdalens lite mer perifera delar. Idag måste man gå ganska långt till den befintliga bron vid fäbodens entré för att ta sig mellan de två platserna, och i det ligger det ett motstånd. Passagen ska vara lekfullt och spännande utformad och ska kunna stängas av vid behov, till exempel om Fäboden är stängd. Det kan vara en bro eller så kan dra sig fram på en flotte. Flotten lockar genom lekfullhet och man upplever vattnet på nära håll.

NATURRESERVATET

Strax bortom Skjutarkröken börjar naturreservatets område. Där det har sin start bör en entéplats utvecklas med fullständig information om reservatet, regler och bestämmelser, olika vandringsleder och dess längd och svårighetsgrad samt information om den unika geologin, naturmiljön och rara arter av växter och djur som besökaren kan råka på under sin vandring.

Från Naturreservatets entréplatsen leder Kärleksstigen ut mot Kärleksudden vid Näsåkerspussen. Kärleksstigen har under hösten 2018 rustats och tillgänglighetsanpassats. Utefter stigen kommer en rastplats med en grillstuga att byggas. Rastplatsen är en dopgåva till prins Gabriel från dalfolket. Längst ut på Kärleksudden kommer också en bänk formgiven på samma sätt som prinsparets förlovningsbänk i Älvdalen placeras.

Inspirationsbilder flotte över Ljusterån från Skjutarkröken till Fäboden.

Kärleksstigen har under hösten 2018 tillgänglighetsanpassats. Foto: Per-Erik Björkens

Prinsparets förlovningsbänk i Älvdalen.

FÄBODEN

Längst bort i dalen ligger Fäboden. Vad gäller dess verksamhet och framtid hänvisar detta dokumentet till arbetet "Säterdalens fäbod - där dåtid blir framtid, en konceptualisering och konkretisering av ett unikt besöksmål", framtaget av Green Owl Travel & Consulting.

Målet med verksamheten på Säterdalens fäbod är att väcka nyfikenhet kring svensk kultur och historia, och att agera mötesplats för dåtid och framtid. Fäboden har som mål att vara en levande verksamhet med djur så som grisar, höns, kaniner och getter samt med möjlighet för besökaren att köpa fika och delta i aktiviteter knutna till livet på en fäbod.

Inspirationsbilder Fäboden aktiviteter.